

соких відсоткових ставок і нестабільного доступу Уряду на міжнародний ринок капіталу проводити достроковий викуп зовнішнього державного боргу – економічно не доцільно.

Список використаних джерел:

1. Руководящие принципы управления государственным долгом. Сопроводительный документ. / Международный валютный фонд, Всемирный банк. – Ноябрь 2002 г.
2. Velandia, A. Measuring and Managing Refinancing Risk / A. Velandia // Designing Government Debt Management Strategies: Data of International Conference, 2008, June 1. – May 28. – Paris: World Bank Paris Conference Center, 2008. – 30 p.
3. Developing Government Bond Markets: A Handbook. The World Bank. The International monetary Fund. – Washington: Rock Greek Publishing Group, 2002. – 413 p.
4. Калитчук В.М. Критерії доцільності зворотнього викупу державних облігацій як методу управління ризиками / В.М. Калитчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tiru/2009_27/7.pdf
5. Developing Government Bond Markets: A Handbook. The World Bank. The International monetary Fund. – Washington: Rock Greek Publishing Group, 2002. – 413 p.
6. Операции РЕПО и кредитование ценными бумагами / Российский совет РЕПО (РСР) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reporus.ru/?page=biblio>

Квасниця О. В.

викладач кафедри фінансів

ПРІОРИТЕТИ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Мале підприємництво відіграє важливу роль у розвитку ефективної системи господарювання більшості країн світу, є основним сегментом сучасної ринкової та соціально-орієнтованої економіки. Завдяки динамічності та гнучкості воно виступає дієвим засобом у вирішенні багатьох економічних і соціальних завдань. Однак за роки реформування економіки України внесок малого підприємництва у розвиток національного господарства незначний. У вітчизняній економіці не створено сприятливих умов функціонування малих підприємницьких структур, а впроваджені заходи державної підтримки малого підприємництва не дали очікуваних результатів. Як наслідок, мале підприємництво не реалізовує потенціал розвитку та не виконує належні йому функції в повному обсязі.

Тому виникає потреба впровадження нових пріоритетів державної політики щодо регулювання розвитку всіх елементів національної економіки та суспільства загалом. Завдання державної політики полягає в до-

сягненні загальної рівноваги, за якої держава прагне підтримувати конкурентну рівновагу, тобто коли споживачі максимізують значення функції корисності, а підприємці максимізують отриманий прибуток. Виходячи із цього, побудова державної політики у сфері малого підприємництва полягає у створенні економічної системи, спрямованої на задоволення соціальних потреб, підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг шляхом сприяння ефективного ведення діяльності у всіх сферах господарювання.

Значний науковий внесок у дослідження проблем розвитку малого бізнесу, формування методичних пропозицій стосовно оцінки його стану, розробки програм державної підтримки розвитку цього сектору економіки та викладення пропозицій для здійснення його підтримки і створення пільгових умов функціонування зробили такі сучасні вчені, як З. Варналій, Л. Вороніна, Г. Козаченко, І. Комарницький, Т. Кондратюк, В. Кредісов, В. Литвиненко, І. Матюшенко, В. Медяник, В. Назаров, І. Падерин, В. Парсяк та ін. Однак, незважаючи на велику кількість наукових праць на сьогодні є маловивченою проблема державної політики сприяння розвитку малого підприємництва, що значною мірою зумовлено відсутністю ґрунтовних наукових досліджень сутності соціально-економічної підтримки підприємництва та її дієвості в цілому.

Аналіз розвитку малого бізнесу розвинених країн світу та України свідчить про значне відставання показників розвитку вітчизняних підприємств як за часткою працівників, зайнятих у цьому секторі, – у 8–10 разів, так і за часткою малого бізнесу у ВВП держави – в 10–12 разів.

Роль малого бізнесу в економіці країни в період кризи становить особливий інтерес. На малих підприємствах зайнятий кожен четвертий український найманий працівник - 24,3% у 2008 році і 25,2% у 2009 році. Тут реалізується 1/6 всього обсягу продукції, робіт і послуг - 16,3% у 2008 році і 16,6% у 2009 році [1].

Подальший розвиток державної фінансової підтримки малого підприємництва в Україні вимагає дослідження обставин які гальмують розвиток малого підприємництва, завдань та методів державної політики сприяння розвитку малих підприємств в Україні.

У післякризовий період в Україні сформувалася низка несприятливих обставин, що утруднюють діяльність малих підприємств:

- відсутність чітко сформульованої державної політики щодо антикризової фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва;
- зависокі ризики інвестиційної діяльності через нестабільну вартість грошей в умовах високої інфляції і невизначеної курсової динаміки;
- дефіцит фінансових ресурсів через нестачу бюджетного фінансування;
- утруднений доступ до зовнішніх ринків капіталу, обмеженість ресурсних можливостей банків;
- несприятливий податковий режим щодо кредиторів та позичальників;
- вузькість внутрішнього ринку та падіння сукупного попиту, що сконцентрувався у сегментах продукції першої необхідності.

Криза продемонструвала низку структурних деформацій та системних недоліків вітчизняного малого підприємництва, які обумовили його високу чутливість щодо чинників кризи та слабку спроможність до антикризової адаптації. Видається очевидним, що забезпечення стійкості динаміки цього сектора надалі вимагатиме вирішення системних проблем, серед яких головними видаються наступні [2, 21].

1) Значний рівень тінізації, що веде до неспроможності до повноцінного захисту інтересів бізнесу за допомогою чинних правових процедур, різко знижує ефективність регуляторних та стимулюючих інструментів держави, спонукає до підвищення фіскального навантаження на «офіційний» сектор економіки.

2) Організаційна слабкість малого бізнесу, подрібненість значного його сегменту до рівня підприємців-фізичних осіб, що послаблює фінансову стійкість таких підприємств, обмежує можливості впливу на формування економічної політики держави, перешкоджає диверсифікації до секторів, які мають високий поріг входження (наприклад, експортна діяльність).

3) Структурно-галузева деформація малого бізнесу з його зосередженням у посередницьких секторах економіки. Відсутність належної орієнтації малого підприємництва на галузі реального сектора економіки призводить до неефективності реалізації потенціалу цих секторів, звужує можливості інноваційного спрямування їхнього розвитку.

4) Значна орієнтація бізнесу на позаекономічні важелі набуття конкурентоспроможності (використання корупційних схем, отримання лега-

льних преференцій, «зрощування» з владними структурами). Це робить бізнес вельми чутливим до коливань політичної кон'юнктури, призводить до втрати ефективності як ринкових регуляторів, так і важелів економічної політики держави.

5) Низька якість менеджменту на значній частині підприємств, брак стратегічного мислення, відсутність готовності до технологічної та організаційної інноваційності. Ці досить типові для молодих ринкових економік «проблеми росту» посилені стійкими деформаціями підприємницького середовища та є вагомими чинниками, які знижують конкурентоспроможність вітчизняного підприємництва та обумовлюють його низьку адаптивність до кон'юнктурних та циклічних коливань.

Однак економічна депресія накладає низку суттєвих обмежень на можливості здійснення політики розвитку підприємництва, які мають бути враховані при її розробці та реалізації.

По-перше, в умовах значної розбалансованості бюджету різко обмежені можливості податкового стимулювання. Це змушує концентруватись на чітко визначених та обґрунтованих цільових податкових стимулах, загальному зниженні рівня оподаткування за рахунок вирівнювання податкового навантаження, а також мінімізації трансакційних видатків на виконання податкових зобов'язань за рахунок спрощення та автоматизації нарахування та сплати податків.

По-друге, надто обмежені бюджетні ресурси для прямого фінансування програм підтримки підприємництва. Такі програми навряд чи можуть розглядатися як провідний засіб розвитку малого підприємництва, їх слід зосереджувати на наданні інформаційної, методичної та правової підтримки створенню та розвитку малого бізнесу, а також цільовій допомозі розвитку підприємництва в секторах, які цього найбільш потребують (наприклад – фермерське господарство, «зелений» туризм, соціальне підприємництво тощо).

По-третє, неминуче зберігатиметься тривалий період високої вартості кредитних ресурсів комерційних банків, що утруднюватиме залучення кредитних ресурсів для фінансування інвестиційних програм створення нового та розвитку існуючого бізнесу. Відтак слід врахувати необхідність надання спеціальних інвестиційних кредитних ліній банками з державним капіталом, а також створення спеціалізованих банків для інвестиційного, експортного, іпотечного кредитування.

Вчетверте, даються знаки структурні деформації внутрішнього споживчого попиту, викликані хронічно низькою купівельною спроможністю населення, як наслідок – підвищеним попитом на товари нижчого цінового сегменту, навіть попри їхню невисоку якість. Отже, ймовірним є поширення недобросовісної конкуренції через нехтування вимогами якості та безпеки товарів, зберігатиметься також високий попит на товари контрафактного та контрабандного походження, дешевий низькоякісний імпорт. Це вимагатиме оволодіння сучасними регуляторними інструментами контролю за якістю, безпекою продукції, захисту внутрішнього ринку від недобросовісних конкурентів.

Відтак головним завданням державної політики щодо розвитку підприємництва в Україні має стати створення умов для: збільшення обсягів виробництва на основі розширення та повнішого використання існуючого потенціалу внутрішнього ринку України; збільшення обсягів експорту вітчизняних малих підприємств на підґрунті зростання їхньої конкурентоспроможності; утворення нових малих підприємств, які забезпечать повніше використання наявних людських, матеріальних, інтелектуальних, природнокліматичних та інших ресурсів; забезпечення належного рівня задоволення внутрішнього попиту товарами та послугами при повному дотриманні прав споживачів, вимог безпеки виробництва та споживання; демонополізації ринків товарів та послуг і налагодження ефективної конкуренції на внутрішньому ринку; збільшення та диверсифікації зайнятості, стабільного підвищення рівня доходів працюючого населення; досягнення ефективної фіскальної віддачі від розвитку малого бізнесу при збереженні сприятливих умов для його розвитку.

Список використаних джерел:

1. Джангіров Д. Статистика проти малого бізнесу / Дмитро Джангіров // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2011/02/8/270227/>.
2. Жаліло Я.А. Механізми розвитку підприємництва в умовах посткризового відродження економіки України. – К.: НІСД, 2010. – 45 с.